

**A SAJÓSZENTPÉTERI
KÖZPONTI NAPKÖZI OTTHONOS
ÓVODA
NEVELÉSI PROGRAMJÁNAK
SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNYEZÉSE
SAJÓSZENTPÉTER
2009**

Megbízó : Sajószentpéter Város Önkormányzata

Készítette: Bali István
közoktatási és tanügy-igazgatási szakértő

Szakértői igazolvány száma: 005697-02

Készült: 2009. május

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés

- 1.1. A szakértői vizsgálat körülményei és indoklása
- 1.2. A vizsgálat jogi háttere
- 1.3. A vizsgálat célja és módszerei

2. Az óvodai nevelési program szakértői vizsgálata

- 2.1. A program tartalma és a jogszabályi környezetnek való megfelelése
- 2.2. A program alaki és formai követelményeinek megfelelése

3. A nevelési program szakértői elemzése

- 3.1. Az alapelvek, célok, feladatok
- 3.2. A nevelés keretei és feladatai
- 3.3. A program ajánlott óvodai életrendje
- 3.4. A nevelési program tartalmi elemei
- 3.5. Az óvodai élet tevékenységformái
- 3.6. Az óvodába és iskolába lépés feltételei
- 3.7. A fejlődés elvárt jellemzői az óvodáskor végére
- 3.8. Az intézmény kapcsolatrendszere
- 3.9. Az óvoda gyermekvédelmi tevékenysége

4. A helyi óvodai integrációs program szakértői véleményezése

5. Összegzés, elfogadási és jóváhagyási ajánlás

1. BEVEZETÉS

1.1. A szakértői vizsgálat körülményei és indoklása

Sajószentpéter Város Önkormányzata felkért arra, hogy a 2007. augusztus 01-től öt óvodai egységből integrációval létrehozott Sajószentpéteri Központi Napközi Otthonos Óvoda nevelési programját felülvizsgáljam és véleményezzem. A feladat megtisztelő és egyben folyamatszerű is, mivel tanácsadóként és szakértőként is részt vettem az integrációban, a szervezeti keretek kialakításában, az új vezető munkájának, teljesítményének átfogó értékelésében, a minőségirányítási programjuk felülvizsgálatában, az óvodavezető minősítésében. Az intézmény új vezetése azt tekinti a legfőbb céljának, hogy az öt óvodai egység azonos alapokra helyezze nevelési elveit, a tagóvodák megőrizték az eddigi sajátos arculatukat, kihasználják az integrációból, a szakmai programok választékának kiszélesedéséből, a munkaerő-gazdálkodásban rejlő lehetőségekből eredő előnyöket. Az intézményben integráltan folyik az SNI-s gyermekek nevelése..

A helyzetelemző rész reális képet rajzol meg az óvoda jelenlegi állapotáról, a személyi és tárgyi feltételeiről, az egyes tagóvodák jellemzőiről, hagyományairól, jövőre vonatkozó elképzelésekről. A képet még jobban árnyalná egy összefogott gazdasági és társadalmi háttérrel a város életéről, lakosságáról, a létszámok alakulásában várható tendenciákról.

Az integráció problémáit, buktatóit, előnyeit jól ismerem, mivel magam is részese voltam egy hasonló nagyságrendű összevonásnak, és vezetőként is több évig dolgoztam benne. A megyei önkormányzat köztisztviselőjeként irányítója voltam több megyei intézmény integrációjának, véleményeztem a helyi önkormányzatok hasonló intézkedéseit. Ismerem a körülményeket, a lehetőségeket, a pénzügyi szigorítások miatt halaszhatatlanná vált gazdaságos megoldások keresésének szükségességét, a XXI. század óvodájával szembeni elvárásokat, a fenntartó és az iskolahasználók (pedagógus, gyermek, szülő) törekvését, amely a város óvodáztatásának színvonalát nemcsak megőrizni, hanem továbbfejleszteni akarja.

Az óvoda nevelési programjában meg kell jelennie azoknak az elvi és gyakorlati tartalmaknak, amelyek a gyermeki személyiség folyamatos fejlesztését, a szociális hátrányok csökkentését, halmozottan hátrányos gyermekek és családjaik segítését, szocializációját, az iskolába lépés feltételeinek megalapozását tekinti a legfontosabb teendőnek. Ehhez érdemes tudni, hogy az egyes intézményekben összegyűjtött, felhalmozott eredményes módszereket, eljárásokat, hagyományokat meg kell őrizni, át kell adni a rendszerben működő tagintézményeknek, akiknek megfelelő

szakmai önállóságot is garantálni szükséges, de nyitottnak is kell lenni az új és hatékony eljárások, módszerek, szakmai programok iránt.

Az összevont intézmény fenntartója és az óvoda vezetése megtette azokat a fontos lépéseket, amelyek a bonyolultabb rendszer működésének alapját jelentik. Az alapító okirat szerint elkészült, elfogadásra és jóváhagyásra került a szervezeti és működési szabályzat, a házirend és a minőségirányítási program. Ezen dokumentumok alkalmazásával szerzett tapasztalatok már beépülhettek a pedagógiai programba, és a közel két tanév elegendőnek bizonyult arra, hogy az óvoda pedagógus közössége megalkossa új nevelési programját.

Szakértői véleményemben a fenti momentumokat vettem alapul, a tartalmak és formai követelmények mellett a gazdaságos, ésszerű, de hatékony megoldásokat is megfigyeltem, kiemelten végigkísértem a jogszerűséget, a kicsit bonyolult jogszabályi háttér alkalmazását a gyakorlati programalkotásban.

Az intézmény vezetője és a vezető társak nagy és felelősségteljes munkát végeztek. Olyan dokumentum megalkotásában vállaltak koordinatív és meghatározó szerepet, amely hosszabb távra meghatározza a közös igazgatású intézmény pedagógia, szakmai munkáját, a benne dolgozó felnőttek, a benne ellátott gyerekek életét.

Szakértői vélemény:

A helyzetelemző részben javaslom röviden megjeleníteni a város és környezete gazdasági, társadalmi helyzetét, életét, a lakosság összetételét, a várható változásokat, tendenciákat.

1.2. A vizsgálat jogi háttere

A Sajószentpéteri Központi Napközi Otthonos Óvoda nevelési programjának szakértői véleményezésében az alábbi jogszabályi háttérrel vettem figyelembe:

- A helyi önkormányzatokról szóló **1990. évi LXV. törvény** (Ötv.)
- A közoktatásról szóló **1993. évi LXXIX. törvény** (Kt.)
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló **1997. évi XXXI. törvény**,
- Az egyenlő bánásmód és esélyegyenlőségről szóló **2003. évi CXXV. törvény**,
- A települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásáról szóló **2004. évi CVII. törvény**,
- A Munka Törvénykönyvéről szóló **1992. évi XXII. törvény**,
- A közalkalmazottak jogállásáról szóló **1992. évi XXXIII. törvény** (Kjt.),

- A közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény végrehajtására kiadott **138/1992. (X.8.) kormányrendelet,**
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló **11/1994. (VI.8.) MKM rendelet,**
- Az OKM által kiadott **Integrált Pedagógiai Rendszer** c. dokumentum,
- **Az Óvodai nevelés országos alapprogramja,**
- A képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról szóló **14/1994. (VI.24.) MKM rendelet,**
- A nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve és a nemzeti, etnikai kisebbség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról szóló **32/1997. (XI.5). MKM rendelet,**
- A pedagógus továbbképzésről és szakvizsgáról szóló **277/1997.(XII.22.) kormányrendelet,**
- Borsod-Abaúj-Zemplén megye közoktatási feladatellátási, intézményhálózat-működtetési és fejlesztési terve,
- Sajószentpéter Város Önkormányzatának közoktatási feladatellátási, intézményhálózat-működtetési és fejlesztési terve,
- Sajószentpéter Város Önkormányzata minőségirányítási programja.

A Kt. 47. § a-g) pontjai meghatározzák az óvodai nevelési program kötelező tartalmát. A program összeállítói ezt figyelembe vették, a konzultáció során egy pont kiegészítésére tettem javaslatot.

Szakértői vélemény: A program összeállítói jól ismerik a jogi szabályozás hátterét, kellő tapasztalatuk van ahhoz, hogy a helyi sajátosságoknak megfelelően új tartalmakkal is bővítsék a kötelezően előírtakat. Javaslom, hogy a bevezető részben a fenti jogszabályokat jelenítsék meg.

1.3. A vizsgálat célja és módszerei

A szakértői vizsgálat célja, hogy megállapítsa, a Sajószentpéteri Központi Napközi Otthonos Óvoda nevelési programja megfelel-e a jogszabályi feltételeknek, tartalmazza-e azokat a fejezeteket, amelyek biztosítják a jogszerű működés feltételeit, a működés tartalmi vonatkozásait, formailag és alakilag megfelel-e az ilyen típusú dokumentummal szembeni elvárásoknak, a fenntartó által megfogalmazott minőségi követelményeket figyelembe veszi-e, mennyiben tartja szem előtt az ésszerű gazdálkodás megoldási lehetőségeit.

Az intézmény a program mellékletként kidolgozta és be kívánja vezetni a „Helyi óvodai integrációs programot”, amelyet szintén véleményezek.

Lényeges célnak tartom, hogy az esetleges hiányosságokra felhívjam a figyelmet, és megismerve a programot részleteiben is,

javaslatot tegyek az anyag javítására, kiegészítésre és a fenntartói jóváhagyására.

A vizsgálat módszereként elsősorban az **összehasonlító dokumentumelemzést** választottam, melynek során a nevelési program tartalmát, formai és alaki megoldásait összevettem a jogszabályi előírásokkal, valamint az óvoda más dokumentumaiban szabályozott területekkel.

A vizsgálati vélemény rögzítése előtt **konzultáltam** az óvoda vezetőjével és a fenntartó önkormányzat képviselőjével. Igyekeztem azt elérni, hogy a hiányosságok pótlása a szakértői véleménnyel egy időben történjen meg.

2. Az óvodai nevelési program szakértői vizsgálata

2.1. A program tartalma és a jogszabályi környezetnek való megfelelése

A **Kt. 44. , 45., és 47. §-ai** szabályozzák, kinek kell megalkotnia, elfogadnia, jóváhagynia, mit kell tartalmaznia kötelezően az óvoda nevelési programjának ahhoz, hogy a jogszabályi megfelelést teljesítse. Ha sorba vesszük az egyes törvényi tartalmakat, és összevetjük a program valós pontjaival, megállapíthatjuk, hogy a programban leírtak szólnak-e az idézett jogszabály valamennyi pontjáról. A Kt. idézett paragrafusain kívül a **11/1994. (VI. 8.) kormányrendelet 39/D. és 39/E §-ait** is figyelembe kell venni az integrációs program megalkotásában. Kiemelendő, hogy az óvoda nevelési programja a törvény által előírtakat részletesen tartalmazza. A dokumentum és a jogszabályi összehasonlítás az alábbiakat mutatja (zárójelben a pedagógiai program azon részét jelzem, amelyben a jogszabályi hely megtalálható):

A 47.§ (1) bekezdés

- **a) pontja szerint** - az óvodai nevelés alapelveit, célkitűzéseit (**II. 1., 2.**)
- **b) pontja** - azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését, a szociálisan hátrányos helyzetű gyermek differenciált fejlesztését, fejlődésének segítségét (**II. 3., III. 1., 2., 3., IV., V.1-6., VI. 1-7., VIII. 1.**)
- **c) pontja** - a gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységet, feladatokat (**XI. 1-4., XII.**)
- **d) pontja** – a szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formáit, továbbfejlesztésének lehetőségeit (**VIII. 2.**)
- **e) pontja** – a nemzeti vagy etnikai kisebbségi óvodai nevelésben részt vevő óvoda esetén a kisebbség kultúrájának és nyelvének ápolásával járó feladatokat (**ilyen programban nem vesz részt az óvoda**),

- **g) pontja** – a nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelő munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzékét (**XIII. 2.**)
- a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésével kapcsolatos feladatokat (**III. 5.**).
- az óvoda helyi integrációs programja az OKM Integrált Pedagógiai Rendszer dokumentumra épül.

Az intézmény nevelési programja a fentiek mellett az alábbi fő fejezetekből szerint áll:

I. BEVEZETÉS

II. A PROGRAM ALAPELVEI, CÉLJAI, FELADATAI

III. A NEVELÉS KERETEI ÉS FELADATAI

IV. A PROGRAM AJÁNLOTT NAPIRENDJE ÉS HETIRENDJE

V. A PROGRAM TARTALMA

VI. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

VII. AZ ÓVODÁBA ÉS ISKOLÁBA LÉPÉS FELTÉTELEI

VIII. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

IX. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

X. AZ ÓVODA SZAKMAI DOKUMENTUMAI

XI. GYERMEKVÉDELEM

XII. ESÉLYEGYENLŐSÉG BIZTOSÍTÁSA ÉRDEKÉBEN

ELVÉGZENDŐ FELADATOK

XIII. MELLÉKLETEK

1. SZ. – HELYI ÓVODAI INTEGRÁCIÓS PROGRAM

Szakértői vélemény, javaslat:

A Sajószentpéteri Központi Napközi Otthonos Óvoda nevelési programja tartalmaz minden olyan elemet, melyet a Kt. és egyéb jogszabály előír, és kellő hangsúlyt kapott a helyi sajátosságok számbavétele is.

2.2. A program formai és alaki megfelelése

Az óvoda nevelési programja formailag jól szerkesztett, logikus elrendezésű, jól áttekinthető, közérthetően megfogalmazott dokumentum.

A számozások rendje, az alpontok elrendezése, a kiemelések, a megkülönböztető betűtípusok mind az érthetőséget, a könnyebb eligazodást, a használhatóságot segítik.

Elfogadása és jóváhagyása után biztosítható a nyilvánossága, hozzáférhetősége, a közérthetősége, a használhatósága.

A törvényileg leginkább szabályozott részekon kívül olyan helyi és egyedi értékekkel rendelkezik, amely még inkább segíti az óvodapedagógusokat, a gyerekeket, a szülőket és a fenntartót is, hogy

megfelelő képe legyen az óvoda legfontosabb törekvéseiről, feladatrendszeréről, a fenntartói elvárásoknak való megfelelésről.

A nevelési program mellékletében kapott helyet a „Helyi óvodai integrációs program”, amely mellékletként is elfogadható, bár nagyon lényeges, értékes és progresszív eleme a nevelési programnak.

A program írói és szerkesztői nagy figyelmet fordítottak arra, hogy a fontos részeket kiemeljék, felhívják rá a figyelmet, hangsúlyozzák egy-egy fogalom, szókapcsolat, mondat súlyát.

Szakértői vélemény, javaslat:

A programmal szemben támasztott alaki és formai követelmények maradéktalanul teljesültek, a jogszabályoknak megfelelnek, ezért formai és alaki szempontból jóváhagyásra javaslom.

3. A nevelési program szakértői elemzése

3.1. Az alapelvek, célok, feladatok

Az **alapelvek** számbavételénél nagy gondot fordítottak az óvoda intézményének jellegére, a helyi körülmények hatásaira. A felsorolásból kiemelésre kívánkoznak:

- a gyermeki kíváncsiság, mobilitás elve,
- a játék nevelő hatásának elve,
- a különböző közösségekhez tartozás és egyenrangúság elve,
- a motiváció elve,
- az önkéntelen tanulás elve,
- a tudatosan irányított figyelem elve,
- a helyi specialitások elve,
- az integráció és koordináció elve,
- a komplexitás elve.

A **célok** elsősorban a gyermek személyiségének fejlesztésével függnek össze. Pedagógiai céltudatosságra utal, hogy a célok érzékeltetik a gyermekek összetételének sokszínűségét, a jelentős számú roma etnikum jelenlétét:

- az óvodás, 3-8 éves korú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, az életkori sajátosságokat figyelembe véve /ideértve a sajátos nevelési igényű, a halmozottan hátrányos helyzetű és etnikumhoz tartozó gyermekeket is/;
- a gyermeki személyiség differenciált képességfejlesztése, az eltérő fejlődési ütem /életkori, egyéni/ figyelembe vételével, mely elősegíti, hogy felkészüljenek az eredményes iskolakezdésre;

- a sajátos nevelési igényű és etnikumi gyermekek integrált nevelése, fejlesztése;
- fogadják el társaikat hovatartozás nélkül /tolerancia/.

Az általános nevelési feladatoknál három területet emeltek ki:

- az erkölcsi – szociális érzelmek alakítása,
- az esztétikai érzelmek alakítása,
- az intellektuális érzelmek alakítása,

amelyek mind a kisgyermekkor emócióinak egész életre kiható fontos szegmensei. A program részletesen is kifejti az egyes nevelési feladat tartalmát.

Szakértői vélemény:

Az alapelvek, célok, feladatok rész általános és elvi megalapozását adja a pedagógiai program további fejezeteinek, átgondolt, összefogott.

3.2. A nevelés keretei és feladatai

A fejezet öt fontos területet ölel fel. Valamennyit egységes módszer szerint fejtenek ki. Az egészséges életmódra nevelés, az érzelmi nevelés és szocializáció, az anyanyelvi nevelés, a roma kisebbséghez tartozó gyermekek nevelés, az SNI-s gyermekek nevelése részben meghatározzák a célt, hozzárendelik a feladatokat, tevékenységeket, és a végén rögzítik a fejlesztés elvárt eredményét, amely akár minőségi követelmény is lehet.

Ebben a fejezetben az elmélet és a gyakorlat olyan ötvözésére kerül sor, aminek köszönhetően a mindennapi pedagógiai munkában is jól hasznosítható iránymutatást kapnak az óvodapedagógusok.

Szakértői vélemény:

Elemelve a program e részét, tapasztalat, tudás, lényeglátás, az óvoda világának alapos ismerete, a gyermekek szeretete tűnik ki a szakértő számára. A hangsúlyokat a személyiségfejlesztésre helyezik, a klasszikus és a korszerű pedagógiai hagyományokon alapuló összefüggéseket, fejlesztési lehetőségeket fogalmazznak meg.

3.3. A program ajánlott óvodai életrendje

Az ajánlott életrend a napirend és a hetirend összeállításában is nagy pedagógiai szabadságot biztosít a csoportban dolgozó óvónőknek, akik a gyermekek számára leginkább ideális napirendet és hetirendet dolgozhatnak ki, figyelembe véve a csoport jellegét, összetételét, családi körülményeit.

A játékidőt, mint a személyiségfejlesztés legfőbb eszközét kiemelten kezelve, 5-6 órában javasolja megtervezni. Lehetőséget biztosít a rugalmas változásra is, biztosítva ezzel az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenységet.

A hetirendben megtalálhatók mindazok a nevelési feladatok, területek, melyeket az előzőekben már számba vettünk.

Szakértői vélemény: A napirend és a hetirend biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai szabadságát, rugalmas tervezési lehetőséget kínál a hatékony feladatvégzéshez.

3.4. A nevelési program tartalmi elemei

Szeretet, kedvesség, élmény, nemzeti jelleg, a természettel való egység, hagyományápolás, játék, hasznos ismeretek fogalomvilága jellemzi ezt a színes, rendkívül gazdag összeállítást.

Az óvodai élet személyes és közösségi jellegű ünnepei mellett megtaláljuk jeles napokhoz, az egyes évszakokhoz kapcsolódó ünnepnap szokásokat, tevékenységi formákat, hagyományokat. Az előkészületek, az ünneplés és a megemlékezés mind olyan gyermeki élmény, amely beépülve a személyiségbe az egész életre kihathat.

Szakértői vélemény: Érezhető az ünnepek, a jeles napok, szokások, hagyományok tudatos felsorolásában a magyar nemzeti jelleg, amely a tevékenység folyamatában épül be a gyermek személyiségébe.

3.5. Az óvodai élet tevékenységformái

Erről a fejezetről bátran elmondható, hogy az óvodai nevelés legjavát, lényegét tartalmazza. A formák közül a játék áll az élen, ezt követi a vers és a mese, az ének-zene, énekes játék, a rajzolás, mintázás, kézimunka, a mozgás és a mozgásos játék, a külső világ tevékeny megismerése és a munka jellegű tevékenységek.

A részletes kidolgozás a célmeghatározással, a feladatok kijelölésével és a tevékenységek számbavételével teljesebbé válik.

Szinte felesleges kiemelni egyetlen tevékenységi területet is, mivel valamennyi terület tartalma kielégíti a legmagasabb pedagógiai igényeket. A program ezen része az egyes óvodai korcsoportok szintjére (3-4 évesek, 5-6 évesek, 7-8 évesek) szóló részletezéssel, igényesen került meghatározásra.

A konkrét feladatokban, tevékenységekben megjelennek az alapelvek és a célok, melyeket a program elején fogalmaztak meg, és kohóziós erejük kihat a program egészére.

Szakértői vélemény: A fejezet egyértelműen elkötelezett az óvodáskori jellemzők és elvárások minőségi teljesítéséhez. Figyelembe veszi a gyermeki személyiség sokszínűségét, a fejlesztés és a nevelési területek feladatrendszerének egységét és komplexitását.

3.6. Az óvodába és az iskolába lépés feltételei

Az óvodába lépés feltételeit a jogszabályok alapján határozzák meg, kiemelve a gyermek szobatisztaságát és a szükséges igazolások bemutatását.

Az iskolába lépés feltételeit a 11/1994. MKM. Rendeletre hivatkozva határozták meg.

Szakértői javaslat: Érdemes kitérni ebben a részben a Kt. 24. § (3) bekezdésére, amely az ötödik életév betöltésének évében kötelezővé teszi az óvodai foglalkozások napi rendszeres látogatását.

3.7. A fejlődés elvárt jellemzői az óvodáskor végén

A fejezet két területre osztja a feladatrendszert. Egyrészt kiemeli az országos óvodai alapprogramban meghatározott elvárásokat, másrészt a szülő, a gyermek és a pedagógus együttműködésének formáit, a fejlesztés lehetőségeit írja le.

Az alapprogramban meghatározott elvárt fejlődési szintek egyben az iskolaérettséget, az iskolába lépés feltételeit is megszabják.

Szakértői vélemény: Az elvárások teljesülésének záloga az a gazdag, színes tartalom, amelyet a program előző részeinek elemzésekor bemutattam.

3.8. Az intézmény kapcsolatrendszere

Helyesen hivatkoznak az óvoda minőségirányítási programjára, amikor számba veszik az óvoda közvetlen és közvetett kapcsolatait, partnereit. A kapcsolatok élén az *óvoda-család* kapcsolatának hangsúlyozása áll, hisz a családot meghatározó nevelési partnernek tekintik és akként is kezelik.

Fontossági sorrendben *az iskola, mint a következő életkor intézménye, a fenntartó, a Cigány Kisebbségi önkormányzat, a közművelődési intézmény, a gyermekorvosi és védőnői szolgálat, a gyermekjóléti szolgálat és a családsegítő központ, a szakszolgálatok és a média* következik.

Ezek a kapcsolatrendszerek elsősorban, mint a feladatok végrehajtásában segítő partnerek jelennek meg, és teszik az óvodát is az adott társadalom szerves részévé.

Szakértői javaslat: A Sajószentpéteri Központi Napközi Otthonos Óvoda a térség meghatározó intézménye, ezért a dokumentumban célszerű lenne megjeleníteni a térség óvodáival való kapcsolatok fejlesztését.

3.9. Az óvoda gyermekvédelmi tevékenysége

A gyermekvédelmi tevékenység fontosságát igazolja, hogy jelentős eltéréseket mutatva, de intézményi szinten a gyermekek 60 %-a hátrányos helyzetű, 28 %-a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek. Nem véletlen, hogy önmagában ez a tény megjelenik a program minden lényeges elemében, ez a fejezet pedig a helyzet feltárása mellett részletesen kitér a

tennivalókra, a gyermekvédelmi felelős tevékenységének meghatározására, a családok intenzív bevonására, az évente ismétlődő egyes munkatervi feladatok ütemezésére.

A program **XII. nagy fejezete az esélyegyenlőségi feladatokat** fogalmazza meg. Elmondható, hogy a gyermekvédelem egyik kiemelt területe az óvodai nevelőmunkának, amely nemcsak a gyerekeket, hanem a családi háttérrel is igyekszik segíteni, irányítani.

A nevelési program több fejezete utal a magatartási, a beilleszkedési, a pszichés zavarokkal küszködő, a szociális hátrányokkal bíró gyermekek segítésének, „megmentésének” fontosságára.

A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatrendszerben a megelőzésre helyezik a hangsúlyt, de a legtöbbször már a kialakult helyzetből kiindulva kell megoldásokat keresni, amibe a család, az erre jogosult hatósági és társadalmi szervezet bevonása is szükséges.

Szakértői vélemény:

A dokumentum feltárja a jelenségeket, ráirányítja a figyelmet az okokra, és keresi a legjobb megoldásokat, módszereket, eljárásokat.

A tolerancia, az együttérzés, a segíteni akarás kap nagy hangsúlyt, amely mögött érződik, hogy minden gyermek fontos, minden gyermeket el kell juttatni a fejlődési lehetőségeinek végső határára.

Az óvoda nevelési programját jóváhagyásra javaslom.

4. A helyi óvodai integrációs program szakértői véleményezése

Okos gondolat volt, hogy a város általános iskolájával együtt az óvoda is kidolgozta a helyi integrációs programját, és azt az óvodai nevelési program szerves részeként kezeli. Mivel a jogszabály nem is érinti az óvodának ezt a speciális feladatát, helyesnek ítélem, hogy a program mellékleteként szerepel.

A másik lényeges megállapításom a dicséreté, mert ez is bizonyítja, hogy mennyivel hatékonyabb az egy óvoda, egy iskola szakmai kapcsolatának, hatékony együttműködésének a megvalósítása, a programok egymásra építése, mintha öt óvodának kellene öt iskolával megtennie ugyanezt.

Az már előre feltételezhető és modellezhető is, hogy az óvodai nevelésben elkezdett integrációs program nagyon jótékony hatással lesz az iskolai integrációs programra.

Az integrációs program célját az alábbiakban jelölik meg:

„Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény szellemében a hátrányos helyzetű és a

halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek

- esélyegyenlőségének növelése,
- a hátrányok csökkentése,
- egyéni szükségleteiknek megfelelő speciális fejlesztése,
- az iskolai életmódra és az életpálya-építésre való felkészítése,
- a városban élő valamennyi 3 éves, HHH gyermek beóvodázásra kerüljön,
- a városban élő valamennyi (3 éves kortól-az általános iskolai tanulmányok megkezdéséig - legkésőbb hetedik évük betöltéséig), HHH gyermek rendszeresen járjon óvodába, ahol megfelelő minőségű környezeti, működési feltételekkel és tudatos nevelő-fejlesztő munkával biztosítjuk a gyermekek egyenlő esélyét az iskolakezdéshez,
- az óvodából iskolába menő HHH gyermekek évről-évre egyre nagyobb számban, integrált iskolai környezetben kezdjék meg általános iskolai tanulmányaikat.”

A célok teljesülése esetén a város óriási lépést tesz az esélyegyenlőség, a hátrányok csökkentése, a szocializáció terén. Szinte minden szakember, szakvélemény megegyezik abban, hogy a halmozottan hátrányos gyermekek beillesztése az iskolai közösségekbe sokkal nehezebb, problematikusabb az óvodába nem, vagy alig járó gyermekek esetében, mint azoknál, akik több évet vannak óvodai környezetben, közösségben.

A program egyértelműen vállalja a HHH gyerekek 3 éves kortól történő óvodai ellátását, integrációs nevelését. A sikerélmények, a későbbi iskolatársak elfogadása, a gyerekek jó közérzete később is olyan pozitívumként jelenik meg az iskolában, amely a tanulási kudarcok elkerülését, a lemorzsolódás lehetőségét minimálisra csökkenti.

A program legfontosabb jellemzői az alábbiak:

- gyermekközpontú és családcentrikus szemlélet,
- a gyermekek sokoldalú fejlődésében meghatározó a kompetencia alapú óvodai nevelés,
- biztosítja a gyermekek sikerélményhez való jutását,
- a szociális hátrányokat enyhíti.

Végig vizsgálva a program egyes részeit egyértelműen az a vélemény alakult ki bennem, hogy ezzel nem csak az érintett gyerekek, hanem a szüleik, családjaik, hozzátartozóik is sokat nyernek. Hosszabb távon pedig a kör még sokkal szélesebb, hisz a szakmához jutás, a középiskolai továbbtanulás és a diplomaszerezés is illeszkedni fog ebbe a folyamatba.

Az integrációs program három, jól elkülöníthető részre tagolódik:

- A bevezető, helyzetelemző, általános fejezet;

- Az óvodai nevelési programmal való egyeztetés, beépítés;
- Az intézményi minőségirányítási programhoz való kapcsolódás az önértékelés és az eredményesség vizsgálatával.

Hasznos lenne az áttekinthetőség szempontjából strukturálni az integrációs programot, mivel a terjedelme, a könnyebb használhatósága ezt indokolja. Az általam második részként említett fejezet pl. ennek a feltételnek megfelel.

Szakértői javaslat:

- *A nevelési program egyes részeiben hivatkozni lehetne az integrációs programra, előre ráirányítani a programhasználók figyelmét.*
- *Az áttekinthetőség, érthetőség és használhatóság miatt szükséges jobban szerkeszteni, strukturálni a programot.*
- *Az óvoda helyi integrációs programja figyelembe vette a jogszabályi követelményeket, épített az iskolai integrációs programra, szoros egységet alkot a nevelési programmal, ezért elfogadásra javaslom.*

5. Összegzés, elfogadási és jóváhagyási javaslat

A Sajószentpéteri Központi Napközi Otthonos Óvoda nevelési programja igényesen összeállított, kivitelezésében, formai megjelenésében is színvonalas dokumentum, amelynek alapján az intézmény közép távon hatékonyan, tervszerűen, eredményesen végezheti nevelő munkáját.

A dokumentum erőssége az anyag átgondolt elrendezése és felépítése, a jogszabályi követelményeknek való maradéktalan megfelelés, a közérthetőség és a használhatóság.

A dokumentum alapján az óvoda vezetése, közössége és fenntartója a sokféle gyermeki és szülői igény kielégítésére törekszik, az életkori sajátosságokra alapoz, a sajátos nevelési igényű gyermekek, roma származásúak, halmozottan hátrányos gyermekek és a kiváló képességű gyermekek nevelésének is nagyon fontos teret szentel.

Szakértői javaslatok:

Az egyes részfejezetek után tett szakértői megjegyzésekből, javaslatokból az alábbiakat kívánom kiemelni és megerősíteni:

- 1. A bevezető rész teljesebb lenne, ha az elmúlt időszakról rövid, összefogott gazdasági, társadalmi háttérrel jöznénk, amely még inkább megerősítené és megalapozná a program törekvéseit.*
- 2. E fontos dokumentum megérdemli, hogy a vonatkozó jogszabályokat felsoroljuk, javítva ezzel a használók tájékozási lehetőségét, de a program hitelességét is alátámasztjuk.*

3. *A közoktatási törvény 24. §-ának kiemelése az iskola előtti kötelező óvodába járásról célszerű lenne.*
4. *A XII. fejezet eredeti címét meg kell változtatni (Javasolt cím: Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében elvégzendő feladatok)*
5. *A város óvodája a térség egyik vezető, példaértékű intézménye. Meghatározóbb szerepét, a térség óvodáival való kapcsolatait a programban is érdemes megjeleníteni.*
6. *Az óvoda nevelési programjának egyes vonatkozó részeiben hivatkozni lehet az integrációs programra úgy, ahogy ezt ebben megtaláljuk fordítva.*
7. *Az integrációs program terjedelme miatt nem mellőzhető a megfelelő strukturáltság.*

A szakértői vélemény megfogalmazása közben többször konzultáltam az óvoda vezetőjével, folyamatosan tettem javaslatot a hiányosságok pótlására, az előforduló hibák, elírások tartalmak javítására, módosítására, amelyek pótlása, javítása megtörtént. A fentiekre való hivatkozással javaslom Sajószentpéter Város Önkormányzata Képviselő-testületének, hogy a Központi Napközi Otthonos Óvoda nevelési programjának jóváhagyásáról hozzon pozitív, jóváhagyó döntést. Az általam javasoltak minőségileg még jobbá tették a programot, és a legközelebbi felülvizsgálatakor is figyelembe vehetők. Kijelentem, hogy a program jogszabályokat nem sértett, az előírt tartalmakat a készítők beépítették.

Elismerésem fejezem ki a program készítőinek, akik a folyamatos konzultáció közben már elvégezték a módosítások nagy részét, és megalkották a két éve eredményesen működő óvoda középtávra szóló nevelési programját.

Megköszönöm a fenntartó Sajószentpéter Város Önkormányzatának, hogy a pedagógiai program szakértői véleményezésével megbízott.

Hejőkeresztúr, 2009-05-24.

Bali István
közoktatási és
tanügyigazgatási szakértő